

Budapest

VIII., Baross-tér 17.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HAVILAPJA

MEGJELENIK MINDEN HO 1-ÉN.

Felelős szerkesztő:
Turtsányi Vilmos.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *Temesváry Alajos.*

Igazgatók: *Turtsányi Vilmos, Ellbogen Ferencz, Horváth István, Puha József, Puhm János, Sándor Márkus.*

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig a »Providentia« általános biztosító társaságnál *baleset ellen van biztosítva*, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező *halál* esetén 2000 korona erejéig,
b) baleset folytán beállott *teljes vagy részleges munkaképtelenség* esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő *halálközsi segély* fizetetik ki. Maga a tag, *nevének elhalálkozása* esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig *terjedhető előleget* kap még életében, mely a halálközsi segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve *ugy peres, mint perenkívüli ügyekben* az egyesület ügyészsége által *díjtalanul képviseltetik*.

5. Az egyesület »Kitartás« című *havi lapja* minden tagnak már a belépéstől kezdve *díjtalanul megküldetik*.

Mindeme kedvezmények fejében *az ezentúl belépő új tagok*, ha belépésük alkalmával *30-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 3 koronát*, ha belépésük alkalmával *38-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 3 korona 40 fillért*, és ha *44-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 4 koronát* fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület		Augusztus havi pénztári kimutatás.	
augusztus havi tagkimutatása.		<small>korona</small>	
Tagok száma augusztus hó 1-én	1982	Takarékpénztári betétek	63161.60
Kilépett augusztus hóban	2	Leltár	2457.—
maradt	1980	Pénztári állomány	8482.48
Elhalt augusztus hóban	2	Összesen	74101.08
maradt	1978	<i>Kiadások:</i>	
Belépett augusztus hóban	7	Balesetbiztosításért	496.63
Összesen	1985	Halálzási segélyek	1500.—
		Személyzeti és dologi ki- adások, nyomda stb.	1473.83
		Összesen	3470.46
		Marad tényleges vagyon	70630.62

Segélyezések kimutatása.

Halálzási segélyek.

Lapunk 7-ik számában kimutatott segélyösszeg 83.750 kor.

Ujabb segélyek:

88. Salamon Sándor, Isaszeg, a tag halála után 1000 kor. — fill.
2310. Vrbjár András, Murány, a tag halála után 500 » — »

Balesetsegélyek.

Lapunk 7-ik számában kimutatott segélyösszeg 28.006 korona 66 fillér.

Ujabb segélyek:

4933. Stugner István, Nádasd, jobb kéz kis ujj első perczének elvesztése, 39 kor. 60 fill.

SZÖVETKEZETI ÜGYEK.

A Takaré- és Hitelszövetkezet 1903/4-iki üzleteredménye.

A »Kitartás« Takaré- és Hitelszövetkezet első (1903/4-iki) évi üzleteredménye a taglétszám és az üzletrészek mennyiségére nézve a következőleg alakult:

Az ületi év folyamán — 1903. május 1-ől 1904. április végeig — a takaré- és hitelszövetkezetbe belépett 316 tag 550 üzletrészszel s ezek közül az ületi év végeig kilépett 7 tag 15 üzletrészszel, — tehát az ületi év végén a taglétszám volt 309, s az üzletrészek mennyisége 535. — Üzletrész felmondás és visszafizetés nem fordult elő.

Az igazgatóság.

A m. k. államvasutak szervezeti változása.

Hieronymi Károly kereskedelmi minister az államvasutak költségvetésének a pénzügyi bizottságban történt tárgyalása alkalmával már jelezte abbéli szándékát, hogy a vasut igazgatási rendszerét rövid időn belül a helyesebb kezelés igényeinek megfelelően fogja átalakítani.

A ministeri kijelentés szerint a jelenlegi kilencz üzletvezetőség még esetleg hattal fog szaporíttatni s ezek mindegyike a mostaninál nagyobb s önállóbb hatáskörrel ruháztatván fel, kisebb vonalhálózatot fog kezelni, hogy feladatát annál nagyobb eredménnyel oldhassa meg.

Okkal vagy ok nélkül — ezt nem kívánjuk bírálat tárgyává tenni — a m. kir. államvasutak igazgatási rendszere az utóbbi időben oly sok támadásnak volt kitéve, hogy a rendszerváltoztatásra a kereskedelmi kormány szinte ráerőszakolva lett s a közvéleményt nyilván ki fogja elégíteni már maga az a tény is, hogy a felhangzott követelések valamiképen teljesítve lesznek.

Hallomásunk szerint a kereskedelmi ministerium a szervezeti változáson serényen dolgozik, de abból, hogy a változás általában miként és mikor vitetik keresztül, s hogy a tizenötre tervezett üzletvezetőség fölött az igazgatóság megmarad-e, s ha igen, milyen terjedelemben marad meg, vagy annak egy csekélyebb része esetleg a ministeriumba olvasztatik-e be, ma még természetesen semmi hír nem szivárgott ki.

A valószínűség azonban amellet szól, hogy az üzletvezetőségek önálló hatásköre mellett az igazgatóság a mostani terjedelmében semmi esetre sem marad meg, s akár önállóan, akár a ministerium egyik szakosztályaként fog működni, csakis elvi jelentőségű fontosabb ügyek elintézésére lesz berendezve és nagyon is redukált személyzeti létszámmal fog dolgozni.

Ez a létszámcsökkentés kétségkívül azon következménnyel jár, hogy az igazgatósági személyzet nagyobb része az ujonnan felállítandó üzletvezetőségekhez helyeztetik át s néhány száz család Budapestről a vidéki városokba kerül.

Az igazgatósági hivatalnokokat ma ez a kérdés foglalkoztatja és izgatja, mivel legtöbbjének a vidékre való kihelyezés nyilvánvaló nagy anyagi veszteséget jelent, annyiban, hogy az itt megszerzett mellékfoglalkozások jöve-

delmétől elesnek, megszokott környezetükből kiszakíttatnak, s gyermekeik megfelelő további neveltetésében is akadályozva lesznek.

Előrelátható, hogy a rendszerváltoztatásnak ez a természetes következménye sok keserűséget von maga után, de viszont az is igaz, hogy ilyen nagyfontosságú szolgálati érdek mellett a magánérdekek kielégítése vagy megóvása csak másodrendű kérdés lehet s egy-egy mellékkeresetből való kikökenésre a ministerium nem is igen lehet figyelemmel; annyi méltányosságot azonban — azt hisszük — bizton lehet reményelni, hogy első sorban azok az alkalmazottak hagyatnak meg a fővárosban, akik gyermekeik neveltetése miatt ugyszólván teljesen ide vannak kötve, s akiknél a vidékre való kihelyezés a gyermekek nevelésének megakasztását jelentené, s ennek következményeként sok esetben családi elzüllést vonna maga után.

Természetesen nem értjük ezalatt a polgári vagy más középiskolákban való taníttatást, amely olyan vidéki városokban, ahon esetleg egy-egy üzletvezetőség kerül, — minden nagyobb akadály nélkül folytatható — hanem csakis azon különleges, nagy szakiskolákat, amelyek ezidőszerint még csak Budapesten találhatók fel.

Arra nézve, hogy az öt, vagy hat új üzletvezetőség mely vidéki városokban fog felállíttatni, s hogy a jelenlegi üzletvezetőségek is mind megmaradnak-e a mostani helyükön, — továbbá, hogy az üzletvezetőségek mellett a forgalmi főnökségek meghagyatnak-e, — ma még csak a nagyon beavatottak birhatnak némi tájékozással, sőt még ez a tájékozottság is százféle okból szenvedhet változást addig, amikorra az új szervezés a végleges keresztülvitelre teljesen megéri.

A külső szolgálatra beosztott vasutasokat a tervbe vett szervezeti változás egyénileg természetesen nem érinti, de mindenesetre őket is érdekli annyiban, hogy igen sok esetben új emberekhez, új szokásokhoz és új szolgálati rendhez fog kelleni alkalmazkodniok, s nekik is hozzá kell járulni ahhoz, hogy egy új szervezet működése annak idején minél kisebb zökkenéssel legyen megkezdhető és folytatható.

Tagjainkhoz.

Az előbbi számok egyikében kifejtettük, hogy tartalékunk nagyobb gyarapítására a tagoknak hozzájárulása szükséges. Mi, akik jelenleg a tagok bizalmát birjuk, jól láttuk, hogy annak idején az egyesület helytelen kiindulási alapon épült, **hogy az aránytalanul nagy**

kötelezettségekkel szemben a tagok által befizetett díjak elégtelenek, a mit nem is titkoltunk, de kötve lévén a fontosabb teendők elvégzésének kényszere által, ezt a kérdést egyelőre függőben hagytuk és verejtékes homlokkal dolgoztunk ennek a megoldásán olyképp, hogy lehetőleg kis áldozattal helyreállítsuk a szükséges egyensúlyt.

Ha a biztosítási alapot a tagok sorából lehetett volna megszerezni, akkor ez a kérdés egyáltalában tárgytalanná vált volna, de a mint az eredmény mutatja, ez a kísérletünk az általános szegénységen hajótörést szenvedett és csak nagyon kevesen vannak, a kik e tekintetben áldozatot birtak hozni illetve részjegyeket jegyeztek. A tagok jogait azonban meg akartuk óvni és meg is óvtuk.

De ha már a szegényebb sorsu tagjaink a biztosítási alaphoz nem is tudtak hozzájárulni, az összerdek megkivánja azt, hogy a törvény által előírt **díjtartalékhoz** az alapító tagok, vagyis mindazok, akik 1902. évi április hóig beléptek, hozzájáruljanak mindaddig, míg az a törvényes követelményeknek megfelel. Mert épen az alapító tagoknak biztosított kedvezmények nincsenek arányban — a nagy korkülönbség folytán — befizetett díjakkal és épen ezeknek a díjtartaléka kívánja ezt a fedezetet.

Felkérjük tehát összes alapító-tagjainkat, hogy f. évi **augusztus hó 1-től kezdve** a teljes kedvezményekkel birók a tagdíjak beküldése alkalmával havonta **30 fillérrel**, a félkedvezményezették pedig **20 fillérrel** többet küldjenek be mindaddig, míg a díjtartalék a halálozási arálynak meg fog felelni, miről annak idején azután a közgyűlés fog határozni

Ennek ellenében a tagok részesedni fognak a nyereségben oly módon, hogy az egyenlő arányban vagy a fizetendő díjak leszállítására vagy pedig a halálozási segélynek felemelésére fordítatik a szerint, amint azt a többség kívánni fogja.

Ily formán tehát nemcsak a tagok összes jogai teljes épségükben maradnak, hanem idővel a kedvezmények is növekedni fognak, anélkül, hogy az bármily számbavehető megterheléssel járna. *Az igazgatóság.*

Vasuti árvaház Kecskeméten.

Három évvel ezelőtt a »Kitartás« 1901. évi február 17-én megjelent 7-ik számában *Kubányi József* kecskeméti pályafelügyezőnek egy levelét közöltük, a mely egy vasuti árvaház létesítésének az eszméjét vetette fel.

Annak idején az első pillanatban bizonyos

megdöbbenéssel olvastuk kartársunknak emberbaráti érzéstől áthatott sorait, önkénytelenül is azzal a kérdéssel foglalkozva, hogy csakugyan szükséges-e hát egy külön vasuti árvaház, és ha szükséges, miként lehet az, hogy ezzel a kérdéssel maga a vasuti igazgatás ez ideig egyáltalán nem foglalkozott?

Erre a második kérdésre sem akkor nem találunk, sem most nem találunk feleletet, de az első kérdés a levélíró indokolása nyomán bennünk is ugyanazt a meggyőződést érlelte meg, hogy a vasuti árvaház igenis szükséges és olyan nélkülözhetlen humánus intézmény, a mely sok árva gyermeknek fogja pótolni a szerető szülők elvesztését, letörli könnyeiket, megmenti őket az elzülléstől s az apátlan-anyátlan árvából a hazára s a társadalomra hasznos embereket nevel.

Árvaház ma már, ha nem is elegendő, de mégis annyi legalább van az országban, hogy egyikbe-másikba nagy nehezen, tekintélyes protektorok révén talán egy-egy vasuti árvát is el lehetne helyezni, de mivé lesznek és hová forduljanak azok, a kiknek nincs befolyásos pártfogójuk és nincs olyan rokonságuk sem, a mely az árva gyermeket — ha kegyelemkenyéren is — de legalább eltartani köteles volna?

Vármegyék, községek, hitfelekezettek, a melyek esetleg árvaházakat tartanak fenn, feltételeket szabnak az árvák felvételére, s a vasutas, a ki különleges szolgálatánál fogva ugyyszólván társadalmon kívüli életet él, a legtöbbször nem bír a felvétel kellékeivel sem. Nem abban a megyében, nem abban a községben illetékes, nem ahoz a felekezethez tartozik, tehát az ő árvája részére az árvaház kapuját nem lehet megnyitni. Idegen árvák részére nincs üres hely, s a vasutas már a saját szülőhelyén is idegenné vált . . .

Széles Magyarországon az emberbaráti intézmények is paragrafusokba foglalt feltételek szerint működnek, s ahoz is kvalifikáció kell, hogy valaki árvaházbeli árva lehessen, és mert ezen a kvalifikáción a vasutas kívül esik, tehát igaza van *Kubányi* kartársunknak, hogy külön vasuti árvaházat kell felállítani, a melybe minden vasutas árvája személyválogatás nélkül felvehető legyen.

Talán kissé későn jutottunk rá erre a gondolatra, mert már ma is be volna népesíthető az árvaház azokkal a minden támasz nélkül való gyermekekkel, a kiknek korán elhalt szüleik után csak a nyomoruság és nélkülözés maradt örökségül, a kik nyugdíjra vagy segélyre igénynyel nem bírnak, s a kiknek kenyérkeresőjük a vasuti szolgálat ezerféle veszélyének valamelyike által pusztult el, mielőtt gyermekeit felnevelhette volna.

De jobb későn, mint soha! . . . Az eddigi mulasztást egy kevés jóakarattal legalább a jövő nemzedék javára még lehet és kell is pótolni, és ha a több mint negyvenezer vasutasban megmozdul a sziv, felebred a szájalom érzete egy-egy volt kartársunknak árván maradt gyermekei iránt, és megfogamzik bennük a segítségre való jóakarát, a vasuti árvaház rövid egy pár év alatt létesülhet s megkezdheti áldásos működését.

A mag el van vetve. Remélhető, hogy kihajt és gyümölcsöt is hoz.

Kecskemét város tanácsa a vasuti árvaház részére az ingyen telket készséggel ajánlotta fel s azt egyéb támogatásban is fogja részesíteni, de kell, hogy az eszmét maguk a vasutasok is anyagi hozzájárulásukkal s erejükhöz mértén támogassák.

Annak idején a lapunk hasábjain megindított gyűjtés bizony csak szerény eredményre vezetett, s tőkében 790 korona 79 fillér az az összeg, mely ez ideig befolyt s általunk gyümölcsözőleg kezeltetik.

Most, a midőn a fizetésrendezés által vasutas kartársaink mégis valamivel jobb anyagi helyzetbe jutottak, talán inkább lehetővé vált, hogy hogy áldozzanak valamit arra a nemes célra, a melynek megvalósítása valamennyiünknek becsületére válik.

Felkérjük azért lapunk olvasóközönségét, hogy anyagi erejükhez képest, bármily csekély összeggel is járuljanak hozzá a vasuti árvaház létesítéséhez, — ismerőseik és kartársaik körében folytassák illetve indítsák meg a gyűjtést, s a begyűlt összeget, a fent jelzett összeghez való csatolás céljából szerkesztőségünk czime alatt a gyűjtőivekkel együtt lehetőleg szeptember hó végeig küldjék be hozzánk, hogy akkor a begyűlt összeget illetékes helyére továbbíthassuk.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

A cselédek követelése. A kassai cselédek eddig szokatlan és különös meglepetésben részesítették háziasszonyaikat. Egyesületbe verődtek össze s mivel anyagi és erkölcsi helyzetükkel megelégedve nincsenek, követeléseiket pontokba foglalták s azokat az országosan szervezendő cselédegylettel is elfogadtatni szándékoznak.

A merőben ujszerű pontozatok a következők:

1. Esti nyolcz órán túl legyen a cseléd oly szabad, mint akár a gazdája. Legyen akkor korlátlan kimenője és saját kapukulcsa.
2. A törvényhozás védje meg erkölcsi épségüket a legerősebb büntetőjogi szankcióval.
3. A bérminimum szabályoztassék.
4. A dajka magával vihesse a házba saját gyermekét is.
5. Férfirokon vagy völegény a nap bármely órájában fogadható legyen, mert az elnyomott, proletár cselédnek szüksége van férfitámogatóra a munkaadók tulkapásai ellen.
6. Mint egyenlő jogu polgár és háztartásbeli, együtt étkezzék a gazdájával.

Kassa szab. kir. város büszke lehet arra, hogy ezek az észbontóan bolond követelések az ő falai közül repültek világgá s ezzel tulszárnyalta az örült-ségek hazáját, szabad Amerikát is. Arról azonban nem szól a krónika, hogy a kassai asszonyok mit szólnak a cselédkövetelésekre, vagy esetleg nem is fognak szólni semmit, hanem egyszerűen elkergetik a nagyzási hóbortba esett cselédeket.

Gavallér miniszterek. Egy olaszujtság hiráda szerint egy kelet-afrikai országban, — a mely alatt valószínűleg Abessziniát, Menelik király országát érti — egy alkalommal udvari bál volt, s az országban lakó előkelőbb idegenek is meghívást kaptak. Az egyik ilyen vendég tánczközben észreveszi, hogy aranyóráját lánczostól együtt ellopták s a hadügy-miniszterhez fordult panaszszal, akit személyesen is ismert.

— A társaság valamelyik tagja ellopta az órámat.

— Lehetetlen! mondja a miniszter és kit gyanúsítasz?

— Azt a ficzkót amott!

— Az ördögbe is, hiszen az külügyminiszter! De várj csak egy kicsit.

Ezzel a hadügyminiszter odament egy bús legényhez, aki a földön ült s az orrán át eregette a cigarettafüstöt. Hevesen beszélt vele egy ideig, aztán visszatért s átadta a vendégnek az órát és a lánczot...

— Itt van mindened, aztán máskor jobban vigyázz rá!

— Hát szép szerével ide adta a külügyminiszter?

— Dehogyan adta, az még nem is tudja, hogy megint nálad van, hanem megkértem az igazságügy-minisztert s az titokban visszalopta tőle.

Hány nő van a világon? A magyar nóta azt mondja, hogy csak egy kislány van a világon, a statisztika pedig igen sokról beszél. Ismert dolog, hogy nálunk általában több fiú születik mint leány, s viszont több fiugyermek hal is meg, mint leány, úgy, hogy végeredményben számbelileg több nő él, mint férfi. Párisban például egymillióhétyszázötven-ezer férfira egymilliónégyezer nő esik. Ez a számarány képviseli az általános közép-európai számarányt, nők és férfiak között, ilyen arányban több a nő, mint férfi Franciaországban, Svájcban, Ausztriában, Magyarországon s Belgiumban. Délen már alig haladja meg a nők száma a férfiak s különösen Délen és Spanyolországban a két nem meny-nyisége majdnem egyenlő. Ázsiában a legnagyobb szárazföldön, melynek nyolczszáztizenöt millió lakosa van, tizenhat millióval több a férfi, mint a nő, s Ausztráliában, a legkisebben, amelynek összesen négy millió lakosa van, egy félmillióval számosabb az erősebb nem, mint a gyöngé.

Hogyan vivott párbajt a székely huszár.

Forró Elek a negyvenes években a magyar testőrségnél szolgált, onnan lépett 48-ban a szabadságharcz katonái közé. Ez a Forró egyike volt a legjobban vivó tisztnek. Történt, hogy a gárdából áthelyeztette magát a székely huszárezredbe. Ez nagyon bántotta az ezred eddigi tisztjeit, kiket kinevezésével megelőzött. Alig helyezkedett el új lakásában, már másnap reggel beállit hozzá két fiatal tiszt azzal a kérdéssel, hogy akár-e nekik elégtételt adni, vagy nem? Forró még az ágyban volt, de megértvén a dolgot, nem czeremoniázik, hanem úgy amint van, — csak egy papucsot huz a lábára — kardhoz nyul:

— Készen vagyok, — tessék, — mondja.

Hiába volt a tesztek minden szabadkozása, hogy így, úgy szabály nélkül, Forró odaszól a közelebb állóhoz, hogy védje magát, mert ha nem, levágja. A tiszt kardot huz, de csakhamar kap egy hatalmas vágást a balarczájára. Ezzel készen vagyunk.

— Tessék hadnagy ur, szól most a másikhoz.

Az is kardot huz, de csakhamar kap egyet a jobbarczára.

Hogy aztán később bekötözte szépen a sebeiket ott marasztotta reggelire, az természetes. Hogy a többi tisztnek sem volt kedve tovább párbajozni, az is természetes. Nem érezték sértve magukat a Forró áthelyeztetése miatt.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtemes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.
(Folytatás.)

Ötödik fejezet.

A lázbeteg. Sulphas chinini. Kutatások Ayrton és a rablók után.

Fegyenczek, pusztulás, a gránitházat fenyegető veszélyek — minden háttérbe szorult Harbert állapota előtt, mely újra egészen elfoglalta figyelmüket, érdeklődésüket. Az átszállítás erőltette-e meg? a tűz miatti ijedtség hatott-e rá? nem lehetett tudni. Elég az hozzá, hogy a következés gyászos volt; mert ily állapotban a visszaesés még veszélyesebb az első bajnál.

A kocsi a gránitház aljába érkező, ott egy kis faalkotmányt állítottak össze, melyre friss ágakból ágyat vetettek s az eszméletlen beteget ráfektették. Mostani állapotában másképp nem lehetvén, a kötelhágcsókön fölvezetni, lecsüggő kötelekből s csigákból rögtönzött gépezeten húzták föl s néhány perc múlva a beteg kényelmes ágyon feküdt a gránitlak csendes és biztos hálószobájában.

A gondos és szeretetteljes ápolás alatt ismét visszanyerte eszméletét. Spilett Gedeon megvizsgálta sebeit; azok nem voltak felszakadva, de a fiu nagymértékű lázban volt, úgy hogy Spilett és Pencroff egész éjjel ágya mellett maradtak.

Ezalatt Nab elbeszélte Cyrusnak az azóta történeteket, mióta a gránitházat elhagyták. Azóta több telt el két hétnél. A fegyenczek csak előtte való nap mutatkoztak támadókul; Nab lőtt is egyikre, de azt sem tudhatta, találta-e? A többi mindenestre sértetlen maradt s részökről újabb támadástól lehetett tartani.

Ami pusztítást a gránitház előtti magaslaton, a majorudvarban és ültetvényekben tettek: az is már elég nagy és nehezen pótolható kár volt. A majorépületeket, az onaggák istállóját s baromfiókat mind felgyújtották s porrá égették; az állatokat szétriasztották, az ültetvényeket kitördelték, feldúlták, annyira, hogy e pusztítást látva, maga az emberies gondolkodású Smith Cyrus is alig birt dühével s bosszút esküdött a rombolókra.

A következő napok a legszomorubbak voltak, melyeket eddigelé a sziget lakói átéltek. Harbert állapotában semmi javulás nem mutatkozott. Láza s önkivülete csaknem folytonos volt.

Az enyhítő italok, melyeket számára Spilett a rendelkezésére álló gyógynövényekből főzhetett, nem bírták leküzdeni lázát. A tengerparton a salix nevű sós növényt látták, s annak héja is némi lázellenes sókat tartalmaz. Kísérletet tettek azzal is, de az sem bizonyult elég hatályosnak. Itt egyedül a chinahéj segíthetett volna — de hol vegyék azt?

A láz folyvást erősödött, végre kétségbeesztő mérvet öltött, s oly válság állott be, mely Spilettet és Cyrust a legnagyobb aggodalomba ejtette, Pencroffot pedig egyenesen kétségbe ejtette volna, ha sejtelve lett volna kedvence állapotának ily veszélyes voltáról. A beteg folyvást félrebeszél; a láz, míg rohamra tartott, rendkívüli erőt kölcsönzött el-

gyöngült testének, a roham elmúltával aztán annál nagyobb levertségbe ejtette vissza.

A következő éjjel a lázroham újra jelentkezett s oly erővel, hogy Spilett kételkedni kezdett: ér-e reggelt a beteg?

— Egy adag chinint! — kiáltá kétségbeesetten — s meg volna mentve! Anélkül: elveszett menthetetlenül!

Éjfél után csak Nab virrasztott a beteg körül; a többiek a másik szobában ledültek. Hajnal felé a beteg, lázában fölegyenesedett s iszonyu sikoltást hallatott Nab rémulten sietett a másik szobába, fölkelteni Cyrust és Spilettet.

E pillanatban Top különös módon ugatott...

Mindnyájan a beteghez siettek, aki a legnagyobb lázrohamban hanyódott s közelebb látszott a halálhoz, mint az élethez. Néha majd kivetette magát az ágyból, alig lehetett visszatartani: máskor ismét a teljes kimerültség halálos dermedtségébe süllyedt vissza.

Reggeliöt óra volt. A kelő nap első sugara lopózott a betegszobába s esett az ágy fejénél álló kis asztalra.

Egyszerre Pencroff elkiáltotta magát, az asztalhoz rohant s egy dobozt ragadott föl onnan, mely csak most tünt szemébe.

A hosszukás papirdoboz fedelére e két szó volt írva:

»Sulphas chinini.«

Honnan kerül ez ide? Ki hozta, mikor hozta? mind oly kérdés volt, melyre barátaink semmi feleletet nem találhattak. Önkénytelenül a titokteljes segítőt, a hatalmas jóltevő barátira fordult gondolatjuk, aki már annyiszor állott láthatatlanul oldaluk mellett a veszély és szükség pillanataiban. De ki ő? hol van? mi érdek köti hozzájuk? E kérdésre szint oly kevésbé felelhettek, mint az előbbiekre.

Elég, hogy a doboz ott volt, s körülbelül 200 grán fehér por volt benne, melynek sajátságos keserű ize ép oly világosan mondotta, mint a doboz felirata, hogy ez azon hatalmas lázellenes szer, melynek mentő ereje után még csak az imént sóhajtoztak.

Az erős adagokban szolgáltatót chinin megtette hatását a betegre. A láz alábbhagyott, s a rettenet várta harmadik roham kimaradt. Harbert napról-napra jobban lett. Üdülése január folytán annyira haladt, hogy föl is kegegethetett s étvágya és rendes álma megjöttével lassanként ereje is visszatért. Mily öröm volt a gránitházban, mikor először mehetett, a Pencroff karjára támaszkodva az ablakig. Még Jupe és Top is ezer hizelgéssel jelentették ki örömeiket. Január vége felé már leszállhatott a gránitházból s a szabadban is sétálhatott az üdülő. Egypárszori tengeri fürdés még jobban helyreállította erejét.

A fegyenczek ez alatt semmi jelt nem adtak magokról. De viszont Ayrtonnak sem mutatkozott semmi nyoma. Harbert egészségének helyreálltával ismét komolyan hozzá lehetett látni a kettős földadathoz. Megsemmisíteni az ellenséget s kezeik közül Ayrtont megmenteni, ez volt az egyik; a másik: föl találni az ismeretlen jóltevő lakó- vagy rejtekhelyét. A kettős vállalatra való kiindulásra Cyrus február 15-ikét tűzte ki. Ehhez előkészület kellett, mert a

Lincoln lakói a sziget némely részét, különösen a Kigyófoktól kezdve elnyúló sűrű erdőséget még tulajdonkép át nem kutatták soha, s most épen e részen akarták kezdeni kutatásaikat, melyek valószínűleg több időt, talán heteket fognak igénybe venni.

Fejszékkel indultak meg, hogy a sűrűségben mindenütt irtásokat tehessenek s jó széles utat vágassanak magoknak. Magokkal vitték a kis kocsi éllel s lőszerekkel, kötelekkel s eszközökkel megrakva. Hogy fegyvereiket otthon nem hagyták: önként értetik. A gránitlakban senki sem maradt, még a két állatot, Jupe-ot és Top-ot is magokkal vitték. A sziklaház emberi védelem nélkül is meg bírta védeni magát. Pencroff maradt leghátul — hogy betegye az ajtót, vagyis: leoldja a kötélhágcsót. Ő aztán egy hosszú kötéllel ereszkedett le, melyet egy kiálló szikladarabon átvetett, hogy mindkét vége a földig csüngött; az egyiket alant erősen tartották a többiek, a másikon ő alácsuszott. A kötélhágcsót, melyet előre ledobot, jól elrejtették a barlangban, hogy visszatérve megtalálhassák s a gránitlakba ismét fölmelessenek rajta.

(Folyt. köv.)

Egy tehetséges asszony.

Irta: **Pekár Gyula.**

(Vége köv.)

Milyen lehet ez a geniális asszony? Férfiaskodó vén kisasszony, fantasztikus, csunya némbert, vagy a legjobb esetben egy perrefaelita szentet fogok-e látni? Egy bohém Botticelli-utánzatot, ami florenci palástban sétál, s liliumot tart a kezében? . . . Első pillanatra annyi volt az ember az Empire teremben, hogy semmit sem láttam. Nagynehezen körülkerültem ahhoz a fehér oszlophoz, ahol ennek az udvarnak közepén sejtettem, s ott egyszerre közelről megpillantottam Madame Jehanne Valéryt.

Ott ült az oszlop alatt egy etruszk díszű nagy zöld karosszékben, szórakozottan nézett végig a társaságon, s mosolyogva felelt a hozzá intézett tömeges kérdésekre. Elbámultam, mindent vártam volna, csak ezt nem. Férfiaskodó némbert vagy Botticelli-utánzat helyett egy nemzetközi eleganciával öltözött, teljesen normális, modern szép asszonyt láttam ott. Határozottan ő volt a legnormálisabb az egész irodalmi szalonban, — annyira az, hogy bele se illett d'Mme d'Etiole gyűjteményébe. Én is, mások is csodálkozva néztük, mintha tévedés lett volna a dologban . . . Pedig ő volt az. Madame Jehanne Valéry: egy 35—36 év körüli, nyulánk, de már gömbölyödő, kívánatos szőke asszony, aki első pillanatra mindenre inkább látszott teremtve lenni, mint a művészetekre. Szép volt, abból a bizonyos lusta, szőke fajtából s nagy kék szemei és kissé vastag ajkainak mosolya mögött sajtószerű, szerelmes öntudatlanság aludt. Körülötte mint prédára leső ragadozók ültek az ifju és vén írók, analitikusok, szimbolisták, kritikusok, — s igazi írói kérelhetetlenséggel vallatták. Mindenik meg akarta találni a szifnx titkát, s ezért örökké egymás szavába vágtak. A szőke asszony lusta mosolylyal hallgatta őket, a szabályos, nyugodt arcza egy pillanatra sem változott el. Felelt nekik egyszerűen, minden pöz nélkül, — olykor szinte szégyenkezve, de különben olyan egykedvűen mintha egész művésze voltaként nem érdekelné őt . . .

— Az avatizmus! — kiáltá egy lelkes analitikus olyan diadallal, mintha már nyomon lett volna, — a leszármazási jog fog nekünk megmagyarázni mindent . . . Halljuk!

Madame Valéry elnevette magát.

— Hát ezt is tudni akarják, mondá lassu, vontatott hangján, — hát minden modern emberben, bennem is sokféle vér keveredett össze: francia, angol, sőt tán orosz is . . . Érdeklék a családi és vagyoni viszonyaim? Hát korán árvaságra jutottam egy délfranciaországi kastélyban. Pénzem mindig volt elég, független voltam, s azt tehettem, ami nekem tetszett, — legzsengőbb korom óta . . . Nos de hisz mindez oly mellékes!

— Mi hát akkor a lényeges? Hol a titok?

— Nem tudom, — mormogá Madame Valéry csodálkozva — pedig magam is szeretném tudni . . . Keressék!

— Kora gyermekkorra óta ihletet érzett a művészetekhez?

— Nem mondhatnám . . . Ugy éltem a természet ölében mint egy álomban, és sose álmodtam volna, hogy valaha művész lesz belőlem . . .

— Különös! Hát az ihlet úgy egyszerre, magától jött?

— Igen, — felelt a szőke asszony s halaványan elpirult, — úgy egyszerre, magától . . . Egyszerre csak festeni kezdtem.

— Hát nem egyszerre foglalkozott mind a négy művészettel? — kérdeztem, egy résen át széket tolva melleje

— Oh nem, a viláért sem! — felelt Madame Valéry meglepetten nézve rám. A festészetet kezdtem. Festettem, örömet leltem benne, de teljességgel semmi érdemet sem tulajdonítottam magamnak, mikor a Szalonban érmet nyertem. Magától jött az a hajlam s aztán el is múlt . . .

— Igen, épp a legszebb pillanatban hagyta abba. De miért?

— Nem tudom . . . Mialatt festettem, sokat utaztam Olaszországban. Aztán Németországba költöztünk. Ott kedvet kaptam a zenéhez.

— Nagyszerű! és a festést teljesen abbahagyta?

— Teljesen. Ugy elfeledtem, mintha sose lett volna ecset a kezemben. Nem lettem volna képes többé a legegyszerűbb vázlatra . . . Egészen a zenének éltem. Észre sem vettem, hogy művészetet cseréltem. Ugyanazt fejeztem ki a zenében is, mint a festészetben . . .

— Persze, aztán elmúlt a zene is. Mi jött utána?

Madame Valéry ismét elpirult egy kissé.

— A zene után . . . több évig tartózkodtam Oroszországban. Ott adtam magamat szobrászatra . . .

— Zene után és Oroszországban szobrászatra? — kiáltám, — hisz ha Olaszországot mondana, akkor még érteném, de ott a muszka éjszakon csak nincs formatökély! . . . És nem volt nehéz az új művészetre való átmenet?

— A viláért sem! — felelt a szőke asszony és szemei egy pillanatra szenvedélyesen csillantak fel. Egyszerre magától úgy jött a dolog, hogy szobrászkodni kezdtem . . .

— De mi indított rá, — micsoda véletlen?

— Nem tudom . . . mormogá Madame Valéry zavartan. — Megtetszett . . . ez a művészet, s hiven műveltem, amíg . . .

— Amíg egyszer aztán ráunt, ugy-e?

— Igen... Visszaköltöztem Párisba, s egy napon irni kezdtem... Önök ma azt mondják, hogy mindaz, amit ebben a négy művészetben létrehoztam, jó. Szörnyen csudálkozom rajta. Nekem sose volt semminemű ambízióm, s nem tulajdonítok magamnak semmiféle érdemeket. Festettem, zenét szerzettem, szobrászkodtam és irtam, de mindezt csak azért, mert véletlenül úgy jött...

— És sose esett nehezebbre, hogy e művészeteket mindig épp a legszebb ponton hagyta abba?

— Soha!... kaczagott a szóke asszony. Hisz akkor ma halálra kellene busulnom magamat! Ma már mind a négy művészet halott dolog reám nézve. Nem érdekelnek többet...

— Hogyan?

— Nem tudnék én többet se ecsettel, se zenével, se vésővel, se tollal bánni. Kiment belőlem... elfelejtettem... Ennek a furcsa kiállításnak az eszméje sem tőlem származik.

— Csodálkozva néztünk rá.

— Mi lesz hát most a legközelebbi művészet, amiben kitünteti magát?

Madame Valéry szánakozólag mosolygott rajtunk.

— Ah édes uraim!... Nem foglalkozom én többé művészetekkel. Egészen más valami érdekel...

— Micsoda érdekl?

— Nem is merem önöknek elmondani, felelt a szóke szfinx szégyenkezve, — mert tudom, csak kinevetnek vagy megvetnek...

— Az Istenért mondja!

— Nos tudják-e, mivel foglalkozom most? A gazdasági vegytannal... De ime itt a férjem értem jött...

— Madame Valéry nyugodt arca szerelmesen derült fel. Felkelt, s egy harmincz év körüli vallas fiatal embernek nyújtotta a kezét, ki nagynehezen törtetett keresztül a frakkos hallgatóságon. A borotvált arcú idegen nagyon szép ember volt, s kiejtése után (ítélve) amerikaiak látszott.

— Ah, ez az a híres amerikai vegyész! — suttogá valaki mellettem, — ez hát a férje!...

Magunkra maradva mi írók és kritikusok, csak álmélkodva néztünk egymásra. És még sokáig beszélgettünk e genialis asszony sokoldalú tehetségének a titka felől.

*

A Parc Monceau át jöttem hazafelé. Egy idegen ur haladt oldalamon, kivel véletlenül egyszerre jöttünk le a lépcsőn, s ki nagy művész-kalapját a szemébe csapva, csökönyösen hallgatott már jó ideje mellettem. Egyszerre idegenesen elnevette magát s megállt. Ránéztem: torzonborz, de duit arcú, szép férfi volt. Ahogy megszólalt, a kiejtéséről azonnal sejtettem, hogy csak orosz vagy lengyel lehet.

— Nos? kérdém.

— Igazán nagyszerű! — kaczagott az idegen, — most látom csak, mennyit ér ezeknek a párisi analitikus írónak a tudománya!

— Miért?

— Ön ugy-e idegen? Én is. Ön nem tudja az én nevemet, én se az önéét. Ön valószínűleg elutazik, én már holnap elmegyek messzire. Hisz csak azért jöttem el erre az estélyre, hogy még egyszer lássam... Nos én ismerem a Madame Valéry történetét — én Istenem, valakinek csak el kell mondanom, hogy milyen egyszerű ennek a szfinxnek a titka! Tudja-e,

mi az ő sokoldalú tehetségének a magyarázata?

— Micsoda?

— Ah uram, — kiáltá az idegen — olyan végtelen egyszerű valami!... A szerelem!... Az a szerelem, ami a nőben annyi tehetséget tud felébreszteni, amennyit a férfiben sohasem. Ez a tehetséges asszony mindenekfelett egy nagyon szerelmes asszony.. Férfi talentumnál is sokra képes a szenvedély, — az asszonynál mindenre. Az ő lelkük kimeríthetetlenül gazdag, — tehetségük tán nem tud úgy megindulni magától, mint a mienk, de ha a szerelem érinti, felébred és csodákat mivel. Mi a Madame Valéry művészetének a titka? Az, hogy először egy olasz festőnek a kedvese volt, aztán egy német zenészt szeretett, aztán egy orosz szobrászt, ... és végül egy francia író. Mindig a szerelem adott formát tehetségének, s ez a forma addig tartott, ameddig a szerelem... Most azt a fiatal vegyészt, a férjét szereti, s mint ahogy elfeledte a régi szerelmeit, elfeledte azokat a művészeteket is. Az asszonyok mindenre képesek, — Isten önnel...

C s e r e.

Lakatos Fülöp váltóór Verseczrét állomásról csereképen valamely más állomásra óhajtaná magát áthelyeztetni. Akik vele cserélni hajlandók, forduljanak hozzá közvetlenül személyesen vagy levélileg.

LISZKAY JÓZSEFNÉ

élővirág kereskedése

Budapest, IX. ker., Központi vásárcsarnok, virág-karzat.

***** Raktár: IX., Pipa-utca 4. sz. *****

Mindennemű csokrok 2 koronától és koszoruk 3 koronától feljebb

mindenkor

jutányos áron készen kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Dr. Szász Géza

fogorvos, egyesületi tagunk, az egyesület tagjainak a foghuzást ingyen eszközli a többi fogorvosi kezeléseknél pedig 50% árengedményt ad.

Lakik: Budapest, Andrássy-út 49.

Egy jó karban levő kerékpár

jutányos áron eladó.

Bővebbet Banka Istvánnál, Hatvan, fűtőház.